

Výklad pojmu „trvalý pobyt“

Pojem „trvalý pobyt“ lze vykládat z hlediska „faktického charakteru trvalosti a stálosti pobytu ve vztahu k takovým atributům jako je vázanost na práci, rodinu, vlastní bydlení a vlastnictví majetku“. Takovýto výklad není v rozporu se zákonem č. [87/1991](#) Sb., nálezem č. [164/1994](#) Sb., ani ustanoveními právních předpisů o evidenci obyvatelstva.

Pojem „trvalý pobyt“ lze vykládat z hlediska „faktického charakteru trvalosti a stálosti pobytu ve vztahu k takovým atributům jako je vázanost na práci, rodinu, vlastní bydlení a vlastnictví majetku“. Takovýto výklad není v rozporu se zákonem č. [87/1991](#) Sb., nálezem č. [164/1994](#) Sb., ani ustanoveními právních předpisů o evidenci obyvatelstva.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 28 Cdo 436/2002, ze dne 9.4.2002)

Nejvyšší soud rozhodl o dovolání J. H., zastoupeného advokátem, proti rozsudku Krajského soudu v Praze z 29.11.2000, sp.zn. 30 Co 487/2000, vydanému v právní věci vedené u Okresního soudu v Berouně pod sp.zn. 4 C 152/96 (žalobkyně A. H., zastoupené advokátem, proti žalovaným J. H., a J. H., zastoupeným advokátem, o vydání podílů na nemovitostech), tak, že dovolání zamítl.

Z odůvodnění :

Žalobkyně se domáhala žalobou, podanou u soudu 19.10.1995, aby žalovaným bylo uloženo uzavřít s ní dohodu o vydání dvou ideálních šestin domu čp. 26 a pozemku parc. č. 10 v B. V žalobě bylo uvedeno, že žalobkyně je oprávněnou osobou po původním vlastníku uvedených nemovitostí - J. H. - otci žalobkyně, jehož majetek propadl státu v roce 1955 na základě rozsudku soudu, vydaného v trestním řízení vedeném u Krajského soudu v Praze pod sp.zn. 2 T 5/55 (zrušeným pak v roce 1969). Původní vlastník J. H. zemřel 1.6.1963. Uvedené nemovitosti byly vydány žalovaným jako dalším oprávněným osobám na základě dohody o vydání věcí podle ustanovení § 5 zákona č. [87/1991](#) Sb., kterou žalovaní uzavřeli s povinnou osobou - Společným bytovým podnikem B.-D. K., s.p.; touto dohodou žalovaní nabyli uvedené nemovitosti do podílového spoluvlastnictví. Žalovaní navrhli zamítnutí žaloby s tím, že se nepokládají za povinné osoby k vydání uvedených nemovitostí, protože nenabyli tyto nemovitosti v rozporu s právními předpisy, ani na základě protiprávního zvýhodnění. Podle názoru žalovaných je žalobkyniní uplatněný nárok prekludován, když nebyl uplatněn ve lhůtě podle ustanovení § 5 odst. 5 zákona č. [87/1991](#) Sb.

Soud prvního stupně vyslechl v řízení žalobkyni i žalované jako účastníky řízení a konstatoval obsah listinných dokladů, předložených účastníky řízení. Rozsudkem Okresního soudu v Berouně z 23.3.1999, čj. 4 C 152/96-51, byla zamítnuta žaloba žalobkyně, aby každému ze žalovaných bylo uloženo vydat žalobkyni jednu ideální šestinu domu čp. 26 v B. i pozemku parc. č. 346. Bylo rozhodnuto, že účastníci řízení nemají právo na náhradu nákladů tohoto řízení.

V odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně bylo uvedeno, že žalobkyně splňovala minimálně ke dni 28.8.1991 všechny podmínky, které zákon č. [87/1991](#) Sb. stanovil pro uplatnění nároku na vydání nemovitostí, ale nepodala výzvu k vydání nemovitostí včas, takže její nárok zanikl. Nález Ústavního soudu č. [164/1994](#) Sb. umožnil osobám, které do té doby nesplňovaly podmínky trvalého pobytu na území republiky, ač jinak splňovaly ostatní zákonem stanovené podmínky, aby svůj nárok nově uplatnily. Proto takto nově otevřená lhůta se nevztahuje na žalobkyni, jejíž nárok zanikl včasným neuplatněním nároku podle původního znění zákona č. [87/1991](#) Sb. Proto soud prvního stupně žalobu žalobců zamítl; při rozhodování o nákladech řízení použil soud ustanovení § 150 občanského soudního řádu o výjimečném nepřiznání náhrady nákladů řízení i účastníku řízení, který byl v řízení úspěšný.

O odvolání žalobkyně proti tomuto rozsudku soudu prvního stupně rozhodl Krajský soud v Praze rozsudkem z 29.11.2000, sp.zn. 30 Co 487/2000. Rozsudek soudu prvního stupně byl změněn tak, že žalovaným bylo uloženo vydat do 15 dnů žalobkyni ze strany každého ze žalovaných jednu ideální šestinu domu čp. 26 v B. a jednu ideální šestinu stavební parcely č. 346, zapsaných na listu vlastnictví č. 4057 pro obec a katastrální území B. Žalovaným bylo uloženo zaplatit žalobkyni 4.899,- Kč na náhradu nákladů řízení před soudem prvního stupně, a to do tří dnů od právní moci rozsudku. Žalovaným bylo také uloženo zaplatit žalobkyni na náhradu nákladů odvolacího řízení 1.150,- Kč do 3 dnů od právní moci rozsudku.

V odůvodnění rozsudku odvolacího soudu bylo uvedeno, že s přihlédnutím k výsledkům dokazování dosaženým konstatováním obsahu spisu sp.zn. 4 C 121/95 Okresního soudu v Berouně dospěl odvolací soud k závěru, že bylo doloženo, že se žalobkyně stala oprávněnou osobou podle ustanovení § 3 zákona č. [87/1991](#) Sb. v důsledku odstranění podmínky trvalého pobytu na území České republiky, tedy k 1.11.1994. Podle názoru odvolacího soudu tedy (vzhledem k takovým atributům jako je vázanost na práci, na rodinu, na vlastní bydlení, na vlastnictví majetku apod.) bylo nutno dospět k závěru, že od roku 1970 až dosud neztratil pobyt žalobkyně ve Švýcarsku charakter trvalého pobytu. Za této situace byly výzvy žalobkyně, učiněné vůči původní povinné osobě i vůči oběma žalovaným z dubna 1995, stejně jako žaloba žalobkyně, podaná u soudu 19.10.1995, učiněny včas, a proto o nárocích, žalobkyni uplatněných, mohl soud kladně rozhodnout. Odvolací soud proto podle ustanovení § 220 odst. 1 občanského soudního řádu změnil rozsudek soudu prvního stupně a žalobě žalobkyně vyhověl v rozsahu jedné ideální šestiny v žalobě uváděných nemovitostí, a to vůči každému ze žalovaných, což odpovídá vyšší podílu, který na žalobkyni připadá po původním vlastníku nemovitostí.

V souvislosti se změnou rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé byl odvolacím soudem změněn i výrok o nákladech řízení před soudem prvního stupně ve smyslu ustanovení § 142 odst. 1 občanského soudního řádu. Výrok o nákladech odvolacího řízení byl odůvodněn ustanoveními § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 občanského soudního řádu.

Rozsudek odvolacího soudu byl doručen advokátu, který žalované v řízení zastupoval, dne 29.3.2001 a dovolání ze strany žalovaného J. H. bylo předáno na poště 26.4.2001 k doručení Okresnímu soudu v Berouně, tedy ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 občanského soudního řádu (ve znění před novelizací zákonem č. [30/2000](#) Sb.). Co do přípustnosti svého dovolání poukazoval dovolatel na to, že rozsudkem odvolacího soudu byl tu změněn rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé. Jako dovolací důvod uplatňoval dovolatel, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Dovolatel zdůrazňoval, že žalobkyně byla od 28.8.1991 hlášena k trvalému pobytu na území České republiky (v T., okres S.) a neexistovala u ní žádná právní překážka, která by jí bránila v uplatnění jejího nároku podle ustanovení zákona č. [87/1991](#) Sb., zejména podání výzvy k vydání věci podle ustanovení § 5 odst. 2 zákona č. [87/1991](#) Sb. To je také doloženo tím, že žalobkyně právě v původní lhůtě podle citovaného ustanovení uplatnila svůj nárok na vydání nemovitostí v J., okres P., a tyto nemovitosti jí byly také dohodou ze dne 15.5.1992 vydány. Dovolatel poukazoval na nesprávnost právního názoru odvolacího soudu, z něhož vyplývá, že uvedený soud připouští, že výzvu v „nové lhůtě“, založené nálezem Ústavního soudu ČR č. [164/1994](#) Sb., mohla údajně podat i taková osoba, která byla sice přihlášena k trvalému pobytu na území České republiky, ale její skutečný trvalý pobyt byl mimo území republiky; to však odporuje, uváděl dovolatel, obsahu citovanému nálezu Ústavního soudu ČR.

Žalobkyně ve svém vyjádření k dovolání dovolatele J. H. zdůrazňovala, že má trvalý pobyt ve Š., bydlí v městě B. ve vlastním domě, od roku 1970 je zaměstnána v kantonální nemocnici v B., ve Š. žije se svým manželem a svým synem a od roku 1977 je hlášena k trvalému pobytu v obci W., takže odvolacím soudem byla správně posouzena otázka trvalého pobytu žalobkyně podle faktického stavu a nikoli podle přihlášení se k trvalému pobytu. Žalobkyně uváděla, že do České republiky dojíždí pouze na krátkou dobu jednou za měsíc či šest týdnů, když má delší volno v zaměstnání.

Při posuzování tohoto dovolání vycházel dovolací soud z ustanovení dvanácté části, hlavy první, bodu 17 zákona č. [30/2000](#) Sb., podle něhož dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu, vydaným přede dnem účinnosti uvedeného zákona (tj. před 1.1.2001), se projednají a rozhodne se o nich podle dosavadních právních předpisů (tj. podle občanského soudního řádu ve znění před novelizací zákonem č. [30/2000](#) Sb.).

Dovolání je tu přípustné podle ustanovení § 238 odst. 1 písm. a/ občanského soudního řádu (ve znění před novelizací zákonem č. [30/2000](#) Sb.), protože rozhodnutím odvolacího soudu, proti němuž směřuje dovolání dovolatele J. H., bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé.

Dovolatel uplatňoval jako dovolací důvod, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Nesprávné právní posouzení věci ve smyslu ustanovení § 241 odst. 3 písm. d/ občanského soudního řádu (ve znění před novelizací zákonem č. [30/2000](#) Sb.) může spočívat buď v tom, že soud použije na projednávanou právní věc nesprávný právní předpis anebo že si použitý právní předpis nesprávně vyloží (viz k tomu z rozhodnutí uveřejněného pod č. 3/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek text na str. 13 /45/).

Odvolací soud posoudil v daném případě projednávanou právní věc podle ustanovení § 3 odst. 4, § 5 odst. 2 a 5 zákona č. [87/1991](#) Sb. a podle ustanovení nálezu č. [164/1994](#) Sb., která se na projednávanou právní věc nepochybně vztahovala a účastníci řízení na tato ustanovení také v průběhu řízení poukazovali. V řízení o dovolání bylo třeba ještě posoudit, zda si odvolací soud také tato ustanovení správně vyložil.

Za osoby, které se staly oprávněnými podle ustanovení § 3 odst. 4 zákona č. [87/1991](#) Sb., o mimosoudních rehabilitacích, teprve dnem vykonatelnosti nálezu Ústavního soudu ČR č.

[164/1994](#) Sb., nelze považovat ty osoby, jež přede dnem 1.11.1994 nesplňovaly kteroukoli podmínku požadovanou tímto zákonem, ale jen ty osoby, které nesplňovaly právě a jedině podmínku zrušenou citovaným nálezem Ústavního soudu ČR, totiž podmínku trvalého pobytu na území ČR (dříve ČSFR) /viz rozhodnutí uveřejněné pod č. 31/1999 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek/.

Při výkladu pojmu „trvalého pobytu“ odvolací soud v daném případě zdůrazňoval, že je tu třeba klást důraz na splnění „faktického charakteru trvalosti a stálosti pobytu ve vztahu k takovým atributům jako je vázanost na práci, rodinu, vlastní bydlení a vlastnictví majetku“. Neztotožnil se proto odvolací soud s názorem, že je tu rozhodující přihlášení se k trvalému pobytu podle právních předpisů o evidenci obyvatelstva.

Uvedené právní posouzení, k němuž dospěl odvolací soud, opírající se o závěr, že podmínky trvalého pobytu (jak byla tato podmínka uvedena v ustanovení § 3 odst. 1 zákona č. [87/1991](#) Sb. ve znění před účinností nálezu č. [164/1994](#) Sb.), je nutno chápat ve smyslu faktickém a nikoli ve smyslu evidečním, nelze označit za výklad odporující ustanovením zákona č. [87/1991](#) Sb., nálezu č. [164/1994](#) Sb., ani ustanovením právních předpisů o evidenci obyvatelstva. Nemohl tedy dovolací soud přisvědčit názoru dovolatele, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci (ve smyslu ustanovení § 241 odst. 3 písm. d/ občanského soudního řádu ve znění před novelizací zákonem č. [30/2000](#) Sb.).

Přikročil proto dovolací soud k zamítnutí dovolání dovolatele J. H. podle ustanovení § 243b odst. 1 a 5 občanského soudního řádu (v již citovaném znění).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Dražba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Insolvenční řízení a náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Společenství vlastníků jednotek](#)
- [Společný nájem bytu manžely \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zemědělská půda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Smlouva o zápůjčce, insolvence](#)
- [Promlčení a ochrana spotřebitele](#)
- [Pozůstalost](#)
- [Pozůstalost](#)
- [Nezbytná cesta](#)